

TIINA RAUDASKOSKI
KUVIEN
KERROKSEN
NAINEN

WSOY

TIINA
RAUDASKOSKI

Kuudennen
kerroksen nainen

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

© TIINA RAUDASKOSKI JA WSOY 2022

ISBN 978-951-0-47942-1

PAINETTU EU:SSA

1. 104 Amsterdamin­katu, yhdeksäs kaupunginosa, Pariisi

«Bastian, ole kiltti. Istu alas. Meidän täytyy puhua tästä. Sinä et voi noin vain kävellä ulos asunnosta ja kieltäytyä kuuntelemasta. Tulisit nyt takaisin. Naapurit kuulevat, jos et sulje ovea.

Sinussa oli aina jotain outoa, mutta minä ajattelin, että se outous johtuu kulttuurieroista. Ajattelin, että sinä käyttäydyt kummallisesti, koska olet ranskalainen. Et pese hiuksiasi, syöt suu auki, luet kirjeeni, puhut teennäisin lausein, käytät ontuvia sitaatteja.

Luulin, etten puhu tarpeeksi hyvin ranskaa. Että ymmärrän väärin. Halusin, että vika olisi minussa. Helsingissä pidin sinua eksoottisena. Olit niin erilainen kuin muut. Mutta vasta nyt käsitän, että sinä olet poikkeava, enkä minä.

Katso nyt itseäsi: rasvainen tukka, liian pienet vaatteet, likaiset, reikäiset kengät, vääntyneet silmälasit, jotka eivät ikinä pysy suorassa, ryhti koko ajan kumara. Silti noin tärkeilevä ilme, noin imelät sanat. Aina yhtä lipevä, aina yhtä pinnallinen.

Bastian, rauhoitu. En minä tarkoittanut. Anna anteeksi. Laita lapsi takaisin sänkyynsä. Sen täytyy saada nukkua.

Älä itke. Sinun silmälasisi huurtuvat, etkä sitten näe kunnolla eteesi. Kaadut vielä portaissa, jos ryntäät ulos

asunnosta. Saat astmakohtauksen. Alat aivastella, allergiasi pahenevat. Istuisit nyt alas ja kuuntelisit, mitä minulla on sanottavana. Lupaan, etten naura sinulle.

Bastian, minä haluan palata Helsinkiin. Minä yritin, mutta Pariisi oli virhe. Kuvittelin, että täällä kaikki olisi toisin. Että minä olisin kuin joku toinen, jos asuisin Pariisissa enkä Helsingissä. Mutta olen yhä sama. Siksi minun täytyy nyt palata. Meidän, Bastian, täytyy yhdessä miettiä, kuinka järjestämme asiat, lapsen takia.

Ei. Istu rauhassa ja kuuntele. Ota sormet pois korvista, ole kiltti. En minä naura sinulle, Bastian. Minähän lupasin. Älä itke enää. Tuon sinulle paperipussin, johon voit hengittää, ja nenäliinan, jotta voit pyyhkiä silmäsi.

En minä naura sinulle, Bastian, usko jo. Minä olen vain hyvällä tuulella, koska olen päättänyt, mitä tehdä. Olen helpottunut. Ymmärrätkö?

Alan olla toiveikas. Minusta tuntuu, että selviän tästä sitenkin. Viime vuodet ovat olleet vaikeita, koska olen ollut hiukan hukassa itseni kanssa. Mutta löydän kyllä taas elämäleni suunnan. Olen ehtinyt ajatella asioita täällä Pariisissa, ja nyt tiedän, mitä haluan.

Kyllä. Tietysti. Totta kai minä ajattelen sinua. Sinä olet tärkeä, Bastian. Sinun työsi on tärkeä, sinun asemasi on tärkeä. Mutta minun täytyy olla oma itseni. Enkä pysty olemaan oma itseni eläessäni sinun kanssasi. Hengitä nyt siihen paperipussiin, Bastian, niin rauhoitut. Sinun äänesi vinkuu. Herätät lapsen.

Vai niin. Mitä sinä tarkoitat? Älä huuda. Miten niin minä olen muka vaaraksi lapselle? Miten se olisi edes mahdollista? Minä olen lapsen äiti.

Ei. Et varmasti lähde. Sinäkö muka pystyisit jättämään minut? Sinäkö muka veisit lapsen? Älä naurata, Bastian. Mihin sinä muka menisit? Millä sinä muka huolehtisit vauvasta? Millä sinä sitä ruokit, sen puuet, sen peset? Kun et osaa pestä edes omia hiuksiasi. Et sinä kykene. Älä uhkaile minua.

Katso minua, Bastian. Nyt minä nauran sinulle. Et edes sinä voi olla niin typerä, että uskot tuohon. Ei tuollaista voi tehdä sivistyneessä maassa, jossa kaikki on korrektaa ja kohteliasta. Tuo ei ole mahdollista. Tämä on eurooppalainen oikeusvaltio eikä mikään Algeria tai Marokko, täällä vallitsee laki ja järjestys.

Sinulla ei ole oikeutta. Minä soitan poliisit sinun perääsi. Hälytän santarmit paikalle. Minä kostan sinulle. Siitä saat olla varma. Minä menen prefektuuriin ja sosiaalivirastoon ja lastensuojeluun, suurlähetystöön, ja pidän huolta siitä, että sinä saat ansiosi mukaan. Minä ilmiannan sinut lehdistölle. Älä unohda, että minä olen kuuluisa kirjailija ja minusta ollaan kiinnostuneita. Minä häpäisen sinut, Bastian. Siitä sinä et selviä.

Käsitätkö sinä lainkaan, miten säälittävältä vaikutat kyhjäyttäessäsi siinä liian pienissä samettihousuissa, eriparisukat jalassa? Sinä vingut ja läähätät paperipussiin. Miten naurettava sinä olet, Bastian. Sinä olet perverssi. Narsisti. Epänormaali. Mutta sinä olet myös niin yksinkertainen, ettet voi edes nauraa itsellesi. Et ymmärrä vitsiä. Koska sinä olet vitsi. Näin minä nauran sinulle.

Ei! Älä mene. Laita lapsi takaisin sänkyyn. Älä nosta sitä noin. Anteeksi, Bastian, en minä tarkoittanut. Hermostuin

vain, olen tällainen välillä. Pysähdy. Ei. En päästä irti. Päästä itse. Ei. En minä lyönyt sinua. Minä haluan vain, että päästät irti lapsesta. Älä mene. Tai minä lyön. Tuo lapsi takaisin.»

2. Suomalainen Tiina kamppailee lapsensa huoltajuudesta Ranskassa. Helsingin Sanomat 27. 2. 2016

Väkivaltainen, äkkipikainen ja juoppo. Ainakin näillä ilmauksilla on kuvailtu suomalaisnaista, joka taistelee lapsestaan Ranskassa. Huoltajuusriidat ovat aina rumia, mutta ulkomailla peli vasta koveneekin. Häviöjä voi menettää lapsensa toiseen maahan tai kokonaan toiseen maanosaan.

Kirjailijana työskentelevä Tiina Är, 33, elää paraikaa keskellä repivää huoltajuuskiistaa. Hän muutti ranskalaisen miehensä kanssa Helsingistä Pariisiin vuonna 2014. Ero tuli pian muuton jälkeen.

«Oli pakko päättää, etten itse lähde mustamaalaamiseen mukaan. Valehtelu näyttää Ranskassa olevan sallitumpaa kuin Suomessa», Är kertoo.

Sopiminen kävi mahdottomaksi sen jälkeen, kun Tiina Ärrän aviomies vei alle vuoden ikäisen lapsen tuntemattomaan paikkaan perheiidan seurauksena ja yksinkertaisesti katosi. «En tiedä, missä tyttäreni on.»

Är haluaa kertoa ahdingostaan avoimesti. «Toivon, että esimerkistäni olisi muille apua. Itse en ole löytänyt tukeamistään. Olen yksin vieraassa maassa, en tiedä, kenen puoleen enää kääntyä, ja aviomieheni on leimannut minut hulluksi.»

Tiina Ärrän tilanne ei ole yksittäistapaus. Ulkoasiainministeriöstä ja oikeusministeriöstä vahvistetaan, että kyse-lyitä kansainväliseen perheoikeuteen liittyvistä tapauksista tulee vuosi vuodelta enemmän. Rakkaus löytyy yhä useammin opiskeluvaihdosta tai työmatkoilta, ja moni muuttaa Ärrän tapaan puolison perässä vieraaseen maahan.

Pahimmillaan huoltajuustaistelut kestävät vuosia ja nielevät rahaa pienen omakotitalon verran.

Suomen viranomaiset eivät tule apuun esimerkiksi huoltajuusriitatapauksissa. «Jos lapsen vakituinen kotipaikka on Ranska, huoltajuuskiista käydään Ranskan lainsäädännön mukaan», sanoo ulkoasianministeriön perheoikeudesta vastaava lakimies. Tätä moni ulkomaille muuttanut suomalainen ei ymmärrä ennen kuin on liian myöhäistä.

Tiina Ärrän tilanne on kiperä. Aviomies on oikeudenkäynnissä vahoilla. Hän ei ole antanut Ärrän tavata tyttärtään kertaakaan lähtönsä jälkeen.

«Hän on kerännyt vanhat lääkärilausuntoni, tutkinut puheluni ja sähköpostini. Lähtiessään hän vei kaikki paperit, jopa passini. En pystynyt edes todistamaan, että kyseessä todella on tyttäreni.»

Yhteinen pankkitili tyhjjeni, ja Är huomasi olevansa vieraassa maassa ilman rahaa ja ilman tukea.

Är harmittelee, että kääntyi ensin ilmaisen oikeusavun puoleen. «Kukaan ei auttanut, kun en maksanut.»

Ranskassa, kuten Suomessakin, huoltajuuspäätöksissä pohditaan parasta ratkaisua lapsen näkökulmasta. Ranskalaista lainsäädäntöä sekä oikeuskäytäntöä ollaan uudistamassa tasa-arvoisempaan suuntaan. Huoltajuutta ei myön-

netä suoraan äidille. «Isää kuunnellaan patriarkaalisessa yhteiskunnassa», kertoo Ranskassa toimiva suomalainen pastori Marjo Kivikallio. «Lapsensa huoltajuuden menettänyt – tai luovuttanut – äiti leimataan umpikonservatiivisessa maassa helposti pohjasakaksi.»

Kivikallio on auttanut vuosien varrella useita huoltajuustaisteluiden keskellä kärsiviä suomalaisia. Hänen mukaansa parhaiten ovat selvinneet ne, joilla on arkielämä järjestyksessä: työ, rutiinit, kielitaito. «Periksi ei saa antaa», hän toteaa, vaikka kertoo ymmärtävänsä niitä, jotka uupuvat ranskalaisen byrokratian edessä. «Tämä yhteiskunta on epäluuloinen – kaikki täytyy pystyä todistamaan juuri oikealla asiakirjalla, juuri oikealle virkamiehelle. Ero suomalaiseen luottamukselle perustuvaan kulttuuriin on valtava.»

Moni jää Ärrän tavoin loukkuun vieraaseen maahan. Ärjoutuu odottamaan kolmen kuukauden kuluttua käytävää oikeudenistuntoa, sitä seuraavaa päätöstä ja päätöksen toimeenpanoa, ennen kuin voi edes toivoa tapaavansa tyttärensä. «Hän oli juuri oppinut sanan 'äiti'.» Olosuhdetutkimukset, psykologiset testit sekä tuomioistuinten ruuhkasta johtuva käsittelyajan pidentyminen pahentavat tilannetta entisestään.

Är on kuitenkin toiveikas. «Odotan, että tyttäreni kasvaa. Silloin voin vihdoinkin kertoa oman puoleni tarinasta.»

Kommentit (12). Kirjaudu sisään osallistuaksesi keskusteluun.

Vesa Keravalta: Mitäs meni. Oma vika. Täällä kaikki saatanan huorat hypäävät mutiaisten perässä, kun ei niille kelpaa suomalainen kunnan mies. Klo 03.34

Minä Pieni Ihminen Vaan Kokkolasta: Herran siunausta viattomalle lapselle, älköön häntä kahtia leikattako niin kuin Sanassa sanotaan. Klo 06.37

Köyhä kansanlaulaja Uudestakaupungista: Olen lukenut hänen kirjoittamansa romaanin, mutta en pitänyt siitä. Klo 07.12

Jenni Virtanen HS:sta: Tiina Ärrän tilanne on edelleen vakava. Asia ei ole edistynyt jutun julkaisupäivän jälkeen. Päivitän tilannetta, mikäli kuulen asiasta jotakin. Klo 17.17

Joulupukki Rovaniemeltä: Ketä tämä kiinnostaa? Hoitakoon omat asiansa. Kyllä se lapsi isän lapsi on siinä missä äidinkin. Ei kiinnosta kuulkaa ketään. Klo 03.23

Marjo KiviK Nizzasta: Mutta minua kiinnostaa. Minä välitän Tiina Ärrästä ja hänen tyttärestään. Minä haluan auttaa. Kerätään kansalaisadressi. Järjestetään mielenosoitus. Rukoillaan. Ollaan tukena! Klo 09.30 GMT+1

Mika Kuokkatieltä: Ja joo joo. Klo 09.31 GMT

Marjo KiviK Nizzasta: Minä olen työssäni nähnyt, kuinka pahasta tilanteesta voi olla kysymys. Hän on yksin vieraassa maassa, puolikielisenä, ulkopuolisena, itselleen tuntemattoman asiapaperiyhteiskunnan oikkujen armoilla. Klo 10.10 GMT+1

Anna-Stina Tallinnasta: Mutta kun ei kiinnosta. Ei ketään. Klo 12.13

Marjo KiviK Nizzasta: Ja totisesti minä sanon teille, (vitsi sille joka sen ymmärtää) että nykyihmisen rappiotila on pyöristytävä. Tämä piittaamattomuuden ja itsekkyyden aika, tämä tuhansiksi ja taas tuhansiksi nettisivuiksi järjestäytyneet ökynarsismin täydellinen voitto, joka syövyttää meistä viimeisenkin lähimmäisenrakkauden jatkuvalla julkaisutulvallaan. Nosta katseesi näyttöpäätteestä ja katso toista ihmistä. Katso silmiin. Näetkö itsesi? Ecce homo. Klo 14.45 GMT+1

Vesa Keravalta: Ja kukas huora se täällä jeesustelee? On sitten lähdetty ihan Nizzaan asti mutiaisen perään. Haukkuu meikää vielä homoksi. Klo 22.22

Jenni Virtanen HS:sta: Tämä keskustelu suljetaan. Klo 06.00

Kun lapsi kaapataan Pariisissa, eurooppalainen rakkauden kaupunki paljastaa raadollisimmat kasvonsa.

ERÄÄN RIIDAN päätteeksi Bastian Chapon jättää vaimonsa ja vie lapsen mukanaan. Hän kertoo kaikille, että hänen vaimonsa Tiina Är on mielenvikainen alkoholisti, joka ei sovi äidiksi.

Viranomaiset eivät kuuntele suomalaista Tiina Ärrää. Edes kotitalon alakerrassa kylläävä portinvartija, rouva Tombola ei suostu luovuttamaan postia kuudennen kerroksen kalpealle naiselle. Mutta virastojen odotusauloissa, metrotunneleissa ja rappukäytävissä Tiina Är kohtaa heitä, joilla on vielä sydän paikallaan.

Tiina Raudaskosken omakohtaisista kokemuksista syntyi romaani, jossa arki muuttuu absurdiksi ja maailma niin hulluksi, että itkettää ja naurattaa.

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-47942-1